

Gammel og grov

Artist GT-Sara har fylt
88 år og er ferdig med menn.
Men de grove vitsene går hun ikke lei.

SIDE 18-21

Grov hverdag

Standupkomiker GT-Sara er blitt 88 år. Hun holder seg ung med grove vitser og en hårmanke til 7.000 kroner.

reportasje

Vegard Storbråten Øye | tekst og foto

Lett på foten og rak i ryggen småløper GT-Sara på strøpelesten fra rom til rom. Smånynner. Henter alt fra smykker og briller til sko og hårruller. I sin leilighet på Dal i Eidsvoll er senioridoleet i full gang med forberedelsene til kveldens oppdrag. Nynningen overdøves plutselig av at telefonen ringer.

– Ja, det er GT, svarer hun raskt og energisk.

Man skjønner hun er kjent, for det hører til sjeldenhetene at folk presenterer seg med initialene i artistnavnet.

– Sankthansfeiring i 2013. Vent litt, så skal jeg sjekke.

Hun blar raskt i kalenderboka. Det er knapt en ledig dag.

– Jo da, da er jeg ledig. Men det er langt fram – så dukker jeg ikke opp, så vet dere hvorfor.

Arvet humoren

Gerd Thoreid, alias GT-Sara, reiser land og strand rundt med sine «på kanten-historier», viser og gitar, og opptrer på alt fra firmafester og festivaler til kirker og sykehjem. Avtaleboka er fullere enn nosen sin. Det er ikke uvanlig med tre oppdrag på samme kveld.

– Jeg elsker det jeg driver med og har det fryktelig morsomt. Hver dag får jeg møte fantastiske mennesker, komme til nye steder og få minneverdige opplevelser. Humoren har reddet helsa, for å bli sittende inne alene ville vært et mareritt for meg. Nå er jeg i stedet på farten hele tida. Selv om jeg snart er 90 år, har jeg et høyere tempo enn de fleste, sier Gerd Thoreid på sin brede hedmarksdiakt.

17. september for 88 år siden kom Gerd Miriam til verden i Furnes på Hamar i

Hedmark. Hun var nest yngst av ti søsken.

– Hos oss var det latter, humor, sang og musikk støtt. Særlig faren min, Andreas Hermansen, var utrolig morsom. Så det er ham jeg arvet humoren og humøret av. Utseende arvet jeg også av ham, og da rådet han meg: «Løp fort og se glad ut, da er det ingen som tenker på hvordan du ser ut», spøker 88-åringen.

Hun har alltid likt å pynte seg, og særlig viktig synes hun det er når hun skal ut og opptre.

– Det er viktig å være velstelt og finest mulig når jeg står på scenen, forklarer hun mens hun steller håret – en kina-produsert manke til 7.000 kroner.

Debut som 6-åring

Allerede som seksåring sto Gerd på scenen. Da sang hun «Navnet Jesus blekner aldri» tostemt med søsteren i Frikirken på Hamar.

– Jeg har alltid sunget, og jeg hadde en fantastisk sangstemme. Mange spådde meg en verdenskarriere, selv om jeg selv drømte om å bli ballettdanser.

Hamar-jenta hadde mange talenter. For hun gikk ut av folkeskolen med S i samtlige fag, utenom i ett. Det var ironisk nok i sang, hvor hun fikk S-

– Jeg var et skolelyst, men ble ikke tent. Noen utdannelse ble det likevel ikke, for jeg måtte rett ut og jobbe og tjene penger etter konfirmasjonen, sier hun.

Gartner, serveringsdame, tømmerhogger, kjøkkenhjelp, bibliotekar, vaktmester og alt-mulig-dame på velferdskontoret i militærleiren på Trandum er blant jobbene på CV-en.

– Jeg har vært ei guttejente som har elsket å jobbe. Sa aldri nei og kom aldri for sent. Et langt og tungt arbeidsliv tror jeg har gjort at jeg fortsatt er så sprek, sier 88-åringen.

Under krigen brukte hun også sitt sangtalent for å tjene litt ekstra.

– Da sang jeg sammen med

GAMMEL I GAMET | Gerd Thoreid, alias GT-Sara, kalles Norges eldste standupkomiker. Hun

reiser fortsatt rundt nesten hver dag og underholder med vitser, viser og gitar. – Det er viktig å være finest mulig når jeg står på scenen, sier hun.

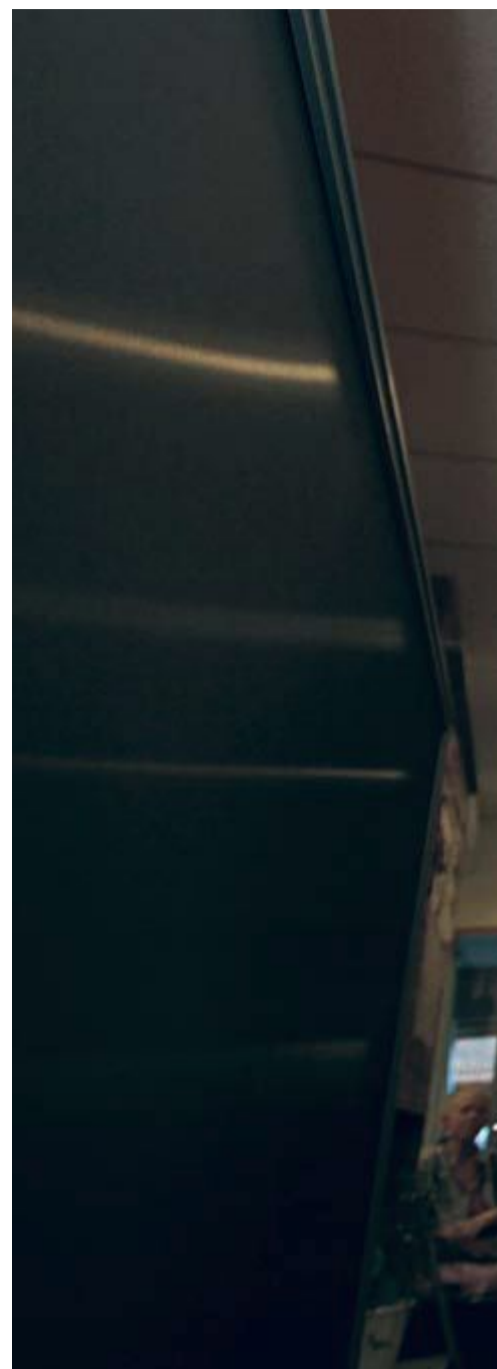
AVREISE | Artisten er nypyntet og klar for oppdrag på Kløfta bo- og aktivitetssenter. – Humoren har reddet helsa, for å bli sittende inne alene ville vært et mareritt for meg, sier hun.

HUSKELAPP | Med seg har hun en perm med sangtekster og stikkord til de mange hundre vitsene hun har på lager.

LATTERKULE | Publikum får trent lattermuskulene når GT-Sara står på scenen.

I SITT RETTE ELEMENT | – God kveld. Je er

broren min Arvid på et tivoli på Hamar. Honoraret var ei pakke hjemavla sigaretter. Så da måtte vi begynne å røyke.

Poenger, pauser og timing

Historier og vitser er noe mange av oss forteller i festlig lag. Men de færreste ender opp med å leve av det. Hva er GT-Saras hemmelighet?

– Kort sagt handler det om poenger, pauser, timing og utstråling. Historiene må være korte, med et raskt og overraskende poeng. Jeg lager og tilpasser historiene ved å knytte dem til eget liv og aktuelle hendelser.

På med hvite, høyhælte sko og hvite blader med klips i ørene. Kjeder, armbånd og ringer med perler og diamanter – alt er ekte juggel fra Glitter. Gitaren på ryggen, og ei bok med håndskrevne jukselapper og notestativ i veska. Sånn. Divaen er klar. Nest stopp: Kløfta bo- og aktivitetssenter.

– Nei vent litt, jeg har glemt å stemme gitaren.

Hun lærte tre grep av sin far som barn – G, D og A. Nå er trekassa med strenger en fast følgesvenn for humørsprederen. Selv mens hun sitter dypt konsentrert for å stemme gitaren, har hun en rapp replikk på lur.

– Det gjør ikke noe om jeg forteller noen stygge historier, for jeg synger så pene sanger. Det jevner seg tel, så gutten som gjorde i bukka.

– Men nå er jeg klar – GT-Sara i farta!

I gode og onde dager

Gerd kan se tilbake på et langt liv med kjærlighet, forelskelse, ekteskap og skilsmisse.

– Jeg var forelsket støtt, og i stadig nye

gutter. Jeg kunne ikke ligge med alle, men var glad i å danse, feste, flørte og ha det moro.

Mannen som ble hennes første ektemann, Eilert Pedersen, dukket opp på Hamar i en knallgul, selvkonstruert sportsbil med røde skinnseter. De giftet seg og fikk ei velskapt jente – Ann-Karin.

To år senere var hun gravid igjen. Sønnen hun fødte, hadde knapt et bein i kroppen, for han hadde en alvorlig form for beinskjørhet. Han døde bare ti dager gammel. På sykehuset ble han døpt Geir.

– Han var så pen. Jeg ser ham for meg den dag i dag, og kommer aldri til å glemme ham. Geir ble lagt i kista sammen med en gammel mann som døde samtidig, så han fikk ingen egen grav. Men det er jeg glad for, for da slapp han å ligge alene.

Et par år senere hadde Gerd og mannen funnet drømmehuset på Hamar. Et hvitt, idyllisk hus med stor og frodig hage. Etter å ha vært på visning på en søndag bestemte de seg for å kjøpe huset. De skulle skrive under papirene på tirsdag.

– Natt til tirsdag døde Eilert av hjerne-

hinneblødning. To uker tidligere hadde faren min dødd. Jeg satt plutselig helt alene med et lite barn og visste ikke hva jeg skulle gjøre. Uten det gode humøret og pågangsmotet hadde jeg ikke klart meg.

Senere møtte hun Hans Thoreid. De giftet seg i 1959 og fikk datteren Elin. Sammen

reiste de rundt og opptrådte. Han spilte trekkspill og fortalte historier mens Gerd sang. I 1982 endte ekteskapet i skilsmisse.

– Han var snill og gjorde så godt han kunne, men ...

Før første gang famler hun etter ordene. Det er mye hun vil ha sagt, men hun vil ikke såre den tidligere ektemannen.

– Selv om vi var skilt, var Hans sjåfør for meg i årevis etter skilsmissen, og vi var gode venner. Han kjørte sommer som

vinter, mørkt og langt. Men vi sa ikke så mye til hverandre.

Sex selger

– God kveld. Je er 'a GT-Sara. Er 88 år og har alt intakt.

På Kløfta bo- og aktivitetssenter sitter publikum spent og forventningsfullt. Gjennomsnittsalderen er høy, og det er kamp om plassen for å få parkert rullatoren.

– Ja, je syns de skal klappe litt før je begynner, for det er itte sikkert de gjør det etterpå.

Allerede nå har hun publikum i sin hule hånd. Og før hun virkelig setter i gang, kommer hun med en advarsel:

– Je sier itte noe stygt, men har dere stygg fantasi, så får dere gå ut.

Så kommer historiene uten stopp. Om alt fra ekteskap og utroskap til politikere og prostituerte – med en lett blanding av hysterisk latter og klappsalver fra salen så det rister i permanenten.

Gerd har skjont at det er lurt å spille på sex – for det selger. Dette har blitt hennes varemerke. Hun vil likevel ikke kalle det groviser, dem er bare «litt på kanten».

– Det var ei som tala så fryktelig sakte. Men så fekk'a guttfølgje en kveld. Så spør gutten: «Ska vi kose oss litt borti graset her?» Så skulle hu si at'a itte var slik, men før a fikk sagt at'a itte var slik – så var'a det!

Uten å si noe stygt får hun våre tanker

'a GT-Sara. Er 88 år og har alt intakt, sier artisten når hun introduserer seg for publikum.

til å strømme i groveste retning. Men med hennes lune hedmarksdialekt og høye alder blir det verken ekkelt eller vulgært.

– Smågutten sier til mora si: «Denne nye hushjelpa vi har fått, hu er religiøs, hu. For i går, da lå'a bortpå soffan, så skreik'a plutselig: 'Herregud, jeg kommer, jeg kommer!'. Hadde det itte vøri for at'n pappa lå oppå'a, så hadde'a svevd rett til himmels.»

Latteren sitter løst. Noen gaper og ler så takknøyt og amalgamfyllinger blottlegges. Poengene kommer på løpende bånd uten dveling. Hun passer på å trekke pusten mellom latterkulene mens hun klimprer noen akkorder på gitaren.

Etter ei hard intervalløkt for lattermusklene er det godt med en pause hvor GT framfører et par viser av Prøysen og Søstrene Bjørklund.

Artist og primadonna

Artistnavnet GT-Sara fikk hun av revylegenden Dag Frøland da hun sang i radioprogrammet «Har du lyst har du lov» i 1973. Han syntes hun sang som den svenske sangerinnen Zarah Leander. GT er initialene i navnet hennes og ble til siden hun alltid var på farten.

Det var først da hun platedebuterte i 2007, 83 år gammel, hun virkelig slo igjen. «GT-Sara på farten med Full Rulle» rulla rett inn på VG-lista og Norsktoppen. Etter det har hun gitt ut tre album, det siste nå i år – «Når jeg blir 88».

– Det har ikke helt gått opp for meg at

jeg er blitt kjendis og artist, men det er veldig artig. Folk kjenner meg igjen overalt. Særlig ungdommer kommer løpende og vil ha autograf og bilder, forteller Gerd.

Kjent har hun også blitt etter å ha vært fast innslag i Senkveld med Thomas og Harald på TV 2 og hatt rolle i humorserien «Dag» med Atle Antonsen på samme kanal. Tross populariteten er hun fortsatt sin egen manager.

– Med god gammel-dags kalender og blyant har jeg full kontroll. Jeg kunne nok tjent mer om jeg hadde hatt manager, for å forlange penger er det verste jeg vet.

Likevel innrømmer 88-åringen at hun har blitt mer kommersiell og prioriterer bedre betalte jobber i det private næringsliv.

– **Har du blitt rik nå, da?**

– Ja, jeg har blitt et rikere menneske. Absolutt. Ikke på penger, men opplevelser, minner og glede.

Etter to intense halvtimer med vitser og viser på Kløfta er det klart for kveldens siste innslag. Med sin klare og sjeldent kraftige stemme avslutter hun med sin kjenningsmelodi, «Vill ni se en stjærna», Dag Frøland har spesialskrevet teksten til henne. Og det er liten tvil om hvem

som er kveldens stjerne når hun mottar kveldens siste applaus.

Likevel er det er ingen primadonna-nykker å spore. Mens mange artister har lange smørbrødlister med ting de skal ha og få servert på spillejobber, såkalt raider, er GT-Saras liste av det beskjedne slaget.

– Jeg pleier å få ett glass rødvin, det er det eneste.

Tror Gud har humor

Faren til Gerd var offiser i Frelsesarmeen på Hamar. Allerede som 7-åring ble hun juniorsoldat i Frelsesarmeens speiderlag, og senere søndagsskolelærer for de yngre barna. Den kristne barnetroen har hun be-

holdt.

– Det har aldri gått en kveld uten at jeg har lest «Fader vår» og en bønn for familien. Jeg føler det gir meg en trygghet, sier hun.

Sunget, spilt og underholdt har hun også gjort i fire kirker.

– I Engerdal kirke var det plass til 400, og det var 400 der. Helga etter var det vanlig gudstjeneste, og da kom det åtte, forteller hun og ler.

Tross sin sterke tro synes hun ikke det er noe problem å fortelle sine frekke historier.

– Som pappa sa til meg: «Je trur Gud har humor, je, Gerd, bare se på alt det rare han har skapt».

Ferdig med menn

Nok en opptreden er vel gjennomført. Gerd er tilbake i leiligheten på Dal. Det er mørkt. Inne sitter hun alene i godstolen. Kontrasten er stor fra å stå i rampelyset med alles oppmerksomhet rettet mot seg, til å komme hjem med bare seg selv som selskap.

– **Du skulle ikke ønske du hadde hatt en mann, da?**

– Nei, faktisk ikke. For det første er jeg redd for å bli skuffa, og for det andre har jeg hatt nok mannfolk opp gjennom årene. En gammel mann på min alder er uansett ikke aktuelt. Prostata og sure underbukser orker jeg ikke.

– Men jeg kunne gjerne tatt to på 40, legger hun raskt til.

Veggene i stua er fylt med minner i glass og ramme som vitner om 88 innholdsrike år.

– Jeg har hatt et langt liv med mye moro. Ingenting av det jeg har gjort, angrer jeg på.

– Hver dag tar jeg som om den skulle være den siste. Jeg tenker ikke på døden. Den kommer, det er det eneste sikre. Det er som gubben sa: «Det er samma om jeg kommer til himmelen eller helvete når jeg dør. Jeg har kjentfolk begge steder, jeg.»